

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

8 OCTOBRE 1997

Proposition de loi abrogeant les articles 35, alinéa 1er, et 36 du Code rural

(Déposée par M. Boutmans et
Mme Dardenne)

DÉVELOPPEMENTS

L'abattage d'un des quelques derniers arbres encore présents au cœur de nos villes industrialisées ou de nos campagnes uniformisées est de plus en plus ressenti par la population comme une perte irréversible pour notre patrimoine environnemental. Ce sentiment est poussé à son paroxysme lorsque l'abattage a pour seule raison le fait que l'arbre se trouve planté à proximité de la ligne séparative des propriétés, sans que cela porte pourtant préjudice à quiconque.

L'article 36 du Code rural dispose en effet que «le voisin peut exiger que les arbres, haies, arbrisseaux et arbustes plantés à une distance moindre que la distance légale soient arrachés». La distance légale visée par cette disposition est fixée par l'article 35, alinéa 1er, du même Code à deux mètres pour les arbres à haute tige et à un demi-mètre pour les autres arbres et les haies vives. Cet arrachage peut être demandé de manière totalement discrétionnaire: le voisin ne doit justifier d'aucun dommage.

Il faut noter que les dispositions du Code rural sont applicables aux villes comme aux campagnes (Cass., 4 octobre 1900, *Pas.*, p. 357 et Cass., 30 octobre 1911, *Pas.*, p. 537) et que la possibilité pour le voisin d'exiger l'arrachage d'un arbre planté en dessous de la distance légale est soumise à la pres-

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

8 OKTOBER 1997

Wetsvoorstel tot opheffing van de artikelen 35, eerste lid, en 36 van het Veldwetboek

(Ingediend door de heer Boutmans en
mevrouw Dardenne)

TOELICHTING

Wanneer een van de weinige nog overblijvende bomen in onze geïndustrialiseerde steden of op ons toch al danig monotoon geworden platteland wordt geveld, ervaart de bevolking dat steeds meer als een onherstelbaar verlies voor ons milieupatrimonium. Dat gevoel wordt des te sterker wanneer de boom uitsluitend wordt neergehaald omdat hij in de nabijheid van de scheidingslijn tussen eigendommen werd geplant, hoewel niemand daar eigenlijk hinder van ondervindt.

Artikel 36 van het Veldwetboek bepaalt immers dat «De nabuur [...] de rooiing [kan] eisen van bomen, hagen, heesters en struiken die op een kortere afstand geplant zijn dan de wet bepaalt.». De door die bepaling bedoelde wettelijke afstand wordt door artikel 35, eerste lid, van hetzelfde Wetboek vastgelegd op twee meter voor hoogstamige bomen en op een halve meter voor andere bomen en levende hagen. Dat rooien kan op volstrekt willekeurige wijze worden gevraagd: de nabuur moet immers geen schade kunnen aantonen.

Er zij opgemerkt dat de bepalingen van het Veldwetboek zowel voor de steden als voor het platteland gelden (Cass., 4 oktober 1900, *Pas.*, blz. 357 en Cass., 30 oktober 1911, *Pas.*, blz. 537) en dat de mogelijkheid voor de nabuur om de rooiing te eisen van een boom die werd geplant op een afstand die

cription trentenaire, laquelle ne donne toutefois pas le droit de remplacer un tel arbre (Cass., 6 mars 1947, *Pas.*, p. 102).

L'absence de justification du dommage constitue la grande différence entre ce régime particulier du Code rural applicable aux arbres plantés à une distance moindre que la distance légale et le régime ordinaire du Code civil applicable aux arbres plantés à une distance supérieure à cette distance légale. Les articles 544 et 1382 du Code civil supposent en effet l'existence d'un dommage (dissimulation du soleil, envahissement de racines, etc.) pour permettre à un voisin d'exiger réparation.

Toute la théorie de l'abus de droit en matière de propriété et la notion de trouble de voisinage sont fondées sur ce principe. Encore faut-il préciser que la réparation envisagée par le Code civil peut prendre d'autres formes que la suppression de la cause du dommage, comme par exemple le paiement d'une indemnité compensant le trouble de la jouissance du droit de propriété et rétablissant ainsi l'équilibre entre voisins.

Cette différence de régime entre des arbres plantés à une distance inférieure et ceux plantés à une distance supérieure à la distance légale apparaît totalement archaïque et ne trouve plus de justification satisfaisante à l'aube du troisième millénaire. Il n'est en effet plus imaginable, à l'heure de l'effet de serre et du «smog», de supprimer des arbres pour une simple et unique question de distance légale. Ce genre d'abattage apparaît totalement aberrant quand on connaît le pouvoir de régénération de l'air résultant de la photosynthèse, effectuée par ces arbres, pour combattre la pollution engendrée par notre civilisation productiviste.

Une récente affaire portée devant le juge de paix du canton d'Auderghem et en appel devant le Tribunal de première instance de Bruxelles a démontré à quels excès ces dispositions du Code rural peuvent conduire (*Aménagement-Environnement*, 1993/3, p. 181). Des arbres plantés depuis un peu moins de trente ans devront être abattus à Watermael-Boitsfort à la demande du propriétaire voisin, sans que celui-ci justifie du moindre préjudice et en dépit de l'opposition de tous les autres voisins et même des locataires du demandeur.

La présente proposition de loi vise dès lors à abroger le régime particulier prévu par les articles 35, alinéa 1er, et 36 du Code rural. Cette abrogation ne créera aucun vide juridique. Elle aura en effet pour

kleiner is dan de wet bepaalt, onderworpen is aan de dertigjarige verjaring, die echter niet het recht verleent een dergelijke boom te vervangen (Cass., 6 maart 1947, *Pas.*, blz. 102).

Het feit dat geen schade hoeft te worden bewezen, vormt het grote verschil tussen deze bijzondere regeling van het Veldwetboek die geldt voor bomen, geplant op een afstand die kleiner is dan de wettelijke afstand en de gewone regeling van het Burgerlijk Wetboek, die geldt voor bomen die geplant werden op een afstand die de wettelijke afstand overschrijdt. De artikelen 544 en 1382 van het Burgerlijk Wetboek veronderstellen immers het bestaan van schade (wegnemen van zonlicht, woekerende wortels enz.) opdat een nabuur herstel zou kunnen eisen.

De hele theorie van het misbruik van eigendomsrechten en het begrip «burentwist» stoelen op dat beginsel. Er dient nog te worden aangestipt dat het door het Burgerlijk Wetboek bedoelde herstel andere vormen kan aannemen dan het wegnemen van de oorzaak van de schade, zoals bijvoorbeeld het betalen van een schadevergoeding die de hinder met betrekking tot het genot van het eigendomsrecht compenseert en op die manier het evenwicht tussen de burens herstelt.

Dat verschil tussen de regeling voor bomen die werden geplant op een afstand die kleiner is dan de wet toestaat en de regeling voor bomen die geplant werden op een afstand die de wettelijke afstand overschrijdt, blijkt volstrekt voorbijgestreefd en is niet langer verantwoord aan de vooravond van het derde millennium. Het is immers ondenkbaar dat in tijden van broeikaseffect en «smog» bomen worden omgehakt enkel en alleen omdat ze niet op de wettelijke afstanden zijn geplant. Dat soort van kappingen lijkt totaal absurd wanneer we weten dat die bomen de lucht zuiveren door middel van fotosynthese en dus een afdoend middel zijn om de vervuiling door onze op productiviteit gerichte beschaving te bestrijden.

Een recent rechtsgeding voor het vredegericht van het kanton Oudergem en in hoger beroep voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, heeft aangetoond tot welke uitwassen die bepalingen van het Veldwetboek kunnen leiden (*Aménagement-Environnement*, 1993/3, blz. 181). In Watermaal-Bosvoorde zullen bomen die bijna dertig jaar geleden werden geplant, op vraag van de eigenaar van het aanpalend goed moeten worden geveld, zonder dat deze laatste enige schade aantoonst en in weerwil van het verzet van alle andere naburen en zelfs van de huurders van de eiser.

Dit wetsvoorstel strekt bijgevolg tot de opheffing van de bijzondere regeling waarin artikel 35, eerste lid, en artikel 36 van het Veldwetboek wordt voorzien. Die opheffing zal geen rechtsvacuüm doen

conséquence de faire du régime ordinaire tiré des articles 544 et 1382 du Code civil le régime général, applicable quelle que soit la distance de plantation des arbres par rapport à la limite séparative des propriétés. La justification du dommage causé deviendra dès lors la règle pour exiger l'abattage.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 35 du Code rural, modifié par la loi du 8 avril 1969, l'alinéa 1er est supprimé.

Art. 3

L'article 36 du même Code est abrogé.

ontstaan. Ze zal immers tot gevolg hebben dat de gewone regeling, gebaseerd op de artikelen 544 en 1382 van het Burgerlijk Wetboek, de algemene regeling wordt die zal gelden, ongeacht de afstand tussen de bomen en de grens tussen de eigendommen. Om de rooiing te eisen, zal voortaan dus steeds de geleden schade moeten worden aangetoond.

Eddy BOUTMANS.
Martine DARDENNE.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 35, eerste lid, van het Veldwetboek, gewijzigd bij de wet van 8 april 1969, wordt opgeheven.

Art. 3

Artikel 36 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Eddy BOUTMANS.
Martine DARDENNE.